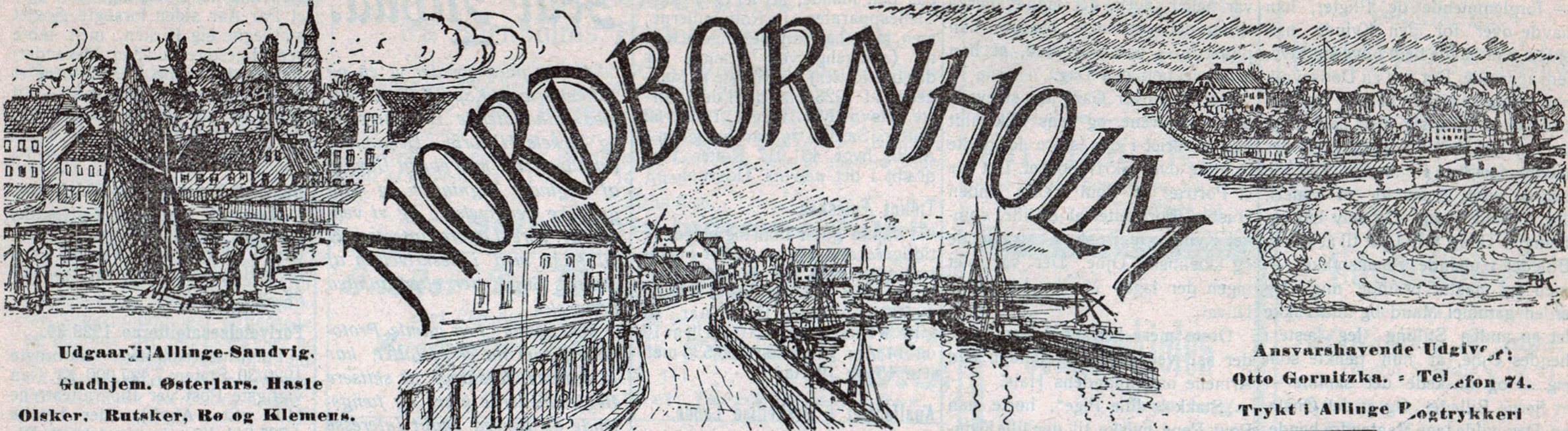

Udgaar i Allinge-Sandvig.

Gudhjem. Østerlars. Hasle

Olsker. Rutsker, Rø og Klemens.

Ansvarshavende Udgive:

Otto Gornitzka. Telefon 74.

Trykt i Allinge Bogtrykkeri

Nr. 201

Alm. Annoncer 10 Øre pr. mm, efterf. Gange 8 Ø.
Forretningsann. 8 - - - - 6 Ø.

Fredag den 5. Juni.

Annoncer og lokalt Stof maa være indleveret
senest 2 Dage før Bladet udgaar.

1931

Hans anden Hustru.

Fortælling af KAJ BRUSEN.

Det var Lyden af Gulvbrædder, der knirkede, der pludselig vækkede Poul René og fik ham til at rejse sig halvt op i Sengen. Der var nogen, som listede over Gulvet i Værelset ved Siden af. Ganske stille svøbte han sin Slaabrok om sig og drejede op for det elektriske Lys, medens hans ene Haand greb ned i Natbordsskuffen efter Revolveren, som han af gammel Vane havde liggende parat.

Et ærgerligt Udraab undslap ham, idet han uforvarende kom til at støde til et Askebæger. Det faldt med en klirrende Lyd til Gulvet. Et lille Øjeblik blev han staaende og lyttede med tilbageholdt Aandedræt. Der var dødsstille nu i Villaen. Den natlige Gæst var øjensynlig blevet skræmt. Forsigtigt aabnede han Døren ind til Arbejdsværelset. Det var fuldt oplyst. En Følelse af Uhygge listede sig ind over ham, medens han et kort Sekund overvejede, om han skulde tilkalde Tjenestefolkene. De havde deres Værelser i den baggeste Del af Huset og var sikkert alle gaaet til Ro nu. Klokken slog netop eet. Flygtigt set havde den besøgende ikke faaet Tid til at medtage noget Bytte. Et hastigt Overblik overbeviste Poul René om, at Skabe og Skuffer var aflaaede, som da han en halv Time forinden havde forladt Værelset. Et Gardin, der blafrede svagt, tiltrak sig hans Opmærksomhed og fik ham til at liste hen til Vinduerne. Han var overbevist om, at han havde lukket dem, lige før han gik til Ro. Nu var det ene smækket op paa vid Gab. Ad denne Vej maatte den ubudne Gæst være kommen og undsluppen igen. En mild Vind strøg hen over hans Ansigt, idet han lænede sig forover og spejdede ud i den maaneoplyste Have, hvor ikke en Lyd, ud over en let Susen i Løvet, afbrød Nattens Stilhed.

Med en opgivende Skuldertrækning trak han atter Vinduet til og satte Hasperne paa for igen at gaa til Ro, da pludselig en sagte Rømmen bag ham fik ham til at fare sammen og lynsnart dreje Hovedet. Uden at han havde hørt det, var Døren blevet aabnet. Paa Tærskelen stod Hovmesteren og stirrede paa ham med forfærdede Øjne. Med en ærbødig Hovedbøjning vilde han atter trække sig tilbage, men han standsede pludselig og saa spørgende op: „Jeg mente, at Herren var gaaet til Ro“, mumlede han, medens et usikkert Smil flagede hen over hans Ansigt.

„Det var jeg ogsaa, Duval“, Poul René betragtede tankefuld den gamle Hovmesters rynkede Ansigt: „Det var jeg ogsaa“, gentog han adspredt og vejede Revolveren i Haanden.

„Men De? hvorfor er De ikke i Seng paa denne Tid. Var De for lidt siden herinde?“

Det var, som den gamle tøvede med Svaret, medens hans Blik søgte hen mod Vinduerne. „Nej“, mumlede han med neppe hørbar Stemme og trak Vejret anstrengt. „Jeg var lige gaaet i Seng ... men vaagnede ved at høre listende Trin. De kom henedefra. Derfor stod jeg op for at se, hvad det kunde være. Herren har altsaa hørt det?“ Duval tav og saa sig undersøgende om.

„Ja, jeg hørte det ogsaa!“ Poul René lod Revolveren glide ned i Slaabrokkens ene Lomme. „Og at der har været nogen i dette Værelse, derom er der ingen Tvivl, Vinduet dér stod aabent ... ad denne Vej maa ...“

Han tav pludselig og gav sig til at maale Værelset i lange Skridt, medens et dybt og eftertænksomt Udtryk formørkede hans Ansigt. Duval havde sit Værelse i Villaens øverste Etage. Det slog med eet ned i ham, at der var noget højt usandsynligt i, at denne lette Støj, der kun ved et Tilfælde havde vækket ham selv, ogsaa havde formaaet at bringe Duval paa Benene. Det hele havde kun lydt som en svag Knirke og vilde under ingen Omstændigheder have formaaet at vække ham, om han havde sovet haardt og ikke — som Tilfældet nu havde været — havde ligget i den Tilstand af Træthed og Søvnløshed, som flere Nætters anstrengende Arbejde havde hensat ham i, saa han var lydhør for selv den mindste Støj.

Hvorledes havde denne Lyd kunnet trænge helt op til Duvals Værelse og vække ham? Hvorfor havde den ikke vækket andre, hvis Værelse laa nærmere? For Eksempel Marian. Poul René kom til at tænke paa sin unge Hustru. Hun var gaaet til Ro tidligere paa Aftenen. Hun havde klaget over nervøs Hovedpine. Hun havde ogsaa set daarlig ud, havde han bemærket, da de sagde Godnat til hinanden. Hendes Soveværelse var — ligesom hans eget — kun adskilt fra Arbejdsværelset ved en Dør.

Var hun ogsaa blevet vækket? Var hun maaske blevet saa forskrækket, at hun ikke turde kalde? Nej, hun maatte sikkert have hørt hans Samtale med Duval, dersom hun var vaagen. Forsigtigt listede han over Gulvet og bankede paa Døren til hendes værelse. „Hallo!“ kaldte han svagt, da han hørte Lyden af et Klik, som naar en elektrisk Lampe tændes. „Lad Dig ikke forskrække, Marion“, vedblev han højt, da han hørte Fødder trippe paa Gulvet derinde. I næste Øjeblik stod den unge Frue i Døraabningen. Hendes Øjne, der endnu missede ved det stærke Lys, flakkede store og forskræmte fra ham til Duval, der var traadt midt ind paa Gulvet. „Er der sket noget?“ spurgte hun med let skæl-

vende Stemme, medens hun frysende trak den tynde kniplingsbesatte Kimono tættere om sig. „Er der sket noget? ... Du ser saa ...“

„Nej, kæreste ... vær kun tryk. Vi hørte en Lyd herinde — Duval og jeg ...“ Han lagde beroligende Haanden paa hendes Skulder, medens han smilende lod Blikket glide rundt i Værelset: „Det har sikkert kun været Indbildning, men for en Sikkerheds Skyld vilde jeg dog først overbevise mig om, hvorvidt ...“

Resten af Ordene gled ud i et hæst Udraab. Med begge Arme løftede var han pludselig tumlet nogle Skridt tilbage og stirrede med udspilede Øjne paa en stor, forgyldt Ramme, der var anbragt over Skrivebordet i Værelsets ene Hjørne.

„Borte! Stjaalet!“ Ordene lød som en fortvivlet Stønnen, medens han pegede paa den tomme Ramme, over hvis Kanter smaa afstumpede Lærredstrævler kom til Syne og bar Vidne om, at Maleriet, der hidtil havde prydet Væggen over Skrivebordet, var blevet skaaret ud og fjernet i største Hast. En dødelig Blegthed lagde sig over Poul René's Ansigt.

„Politi ... ring efter Polit!“ mumlede han med hæst Stemme, medens han lod sig synke ned i en Stol, stadig med Blikket fæstet paa den tomme Ramme. „Og undersøg, om alle Døre er lukkede“, vedblev han, idet han atter sprang op og rasklæs gav sig til at storme frem og tilbage i Værelset. „Borte!“ mumlede han atter og atter, medens han med Bagsiden af de knyttede Hænder tørrede Sveden bort af sin Pande. Ikke en Tanke syntes han at skænke den hvidklædte Skikkelse, der stod paa Tærskelen til Soveværelset og fulgte ham med store, angstfyldte Øjne. Han saa ikke den Skælven, der af og til gennemrystede hendes lille, spinkle Skikkelse, hver Gang en Ed slap over hans Læber. Han saa ikke, at hun maatte støtte sig til Dørkarmen for at holde sig oprejst — eller hørte det klagende Suk, der undslap hende, idet hun lod ham ene og næsten lydløst lukkede Døren til igen. Vildere og vildere stormede han frem og tilbage, indtil han udmattet sank ned i en Stol for atter at fare op, idet en kraftig Kimen gennemskar Stilheden.

„Inspektør Duran fra Kriminalpolitiet!“ meldte gamle Duval, idet han viste en Herre ind og atter trak sig tilbage.

„De er blevet bestjaalet“, bemærkede Politimanden, idet han tog Plads i Stolen, som blev anvist ham: „Et Maleri, der er skaaret ud af sin Ramme, saa vidt jeg forstod paa Deres Hovmesters Forklaring — Ah, der har vi Rammen!“ Hans Blik faldt paa den tomme Ramme.

„Vil De fortælle mig, Hr. René, hvorledes og hvornaar De opdagede Tyveriet?“ bad han, idet han rejste

sig og betragtede Rammen.

Poul René var sunket sammen paa en Stol. Hans Blik havde et fjernt, fraværende Udtryk, medens han i hastige Sætninger satte Politimanden ind i Sagen. „Jeg forstaa, at det er et Maleri, De sætter endog særdeles stor Pris paa“, indskød Inspektør Duran og nærmede sig Vinduet, hvis Karm han opmærksomt betragtede.

„Det var det, Hr. Politinspektør!“ Poul René strøg sig gennem det svagt graasprængte Haar og nærmede sig Politimanden: „Et meget værdifuldt Billede — — for mig i alle Tilfælde. Det var Billedet af min afdøde Hustru!“

„Deres Hustru?“

Et overrasket spørgende Udtryk kom til Syne i Politimandens skarpe graa Øjne: „Jeg mente ikke, at Deres Hustru var ...“

„Min første Hustru“, rettede Poul René med sagte Stemme, medens han atter skjulte Ansigtet i sine Hænder: „Det blev malet et halvt Aar før hun døde.“

„De spurgte, om det var værdifuldt“, fortsatte han pludselig højt og stirrede paa Politinspektøren med feberskinnende Øjne. „Om det var værdifuldt ... Ja! ... Man har berøvet mig det dyrebareste, jeg ejede. Det blev hængt her over mit Skrivebord, siden den Dag hun døde. Hun var en Engel. Hun blev kaldt bort midt i sin lyseste Ungdom. Det Billede var et Kunstværk. For andre maaske nogle lumpne Tusind værd. Men for mig var det saa at sige mit hele Liv. Det var min eneste Trøst. Det var, som levede hun endnu, naar jeg betragtede hendes Øjne.“

Hører De, Hr. Politinspektør! Det var mit Liv, det Billede. De maa skaffe mig det tilbage. For enhver Pris. Jeg kan ikke leve uden det ... jeg — —“

Han tav brat og stirrede forskrækket paa Politimanden, der med et Sæt havde revet sig løs og nu med hastige Skridt styrtede hen over Gulvet og flaaede Døren op til Fru René's Soveværelse.

Herinde havde pludselig lydt et Skrig fyldt med Smerte og Rædsel, som blev det udstødt af et Menneske i yderste Vaande.

Opfyldt af bange Anelser fulgte Poul René efter Politimanden. Han saa ham bøje sig over en hvidklædt Skikkelse, der var sunket sammen paa Gulvet kun faa Skridt fra Dørtærskelen. „Marion!“ mumlede han med tørre Læber og stirrede med en Søvnængers glansløse Blik fra den livløse Skikkelse, som Opdageren forsigtigt anbragte paa en Seng, og til de bestyrkede Tjenestefolk, der var kommet løbende, hid, kaldt af Larmen.

„Hun maa have været paa Vej herind, men er blevet overfaldet af et Ildebefindende“, hørte han Politimanden sige i en beroligende Tone.

„Men for en Sikkerheds Skyld maa vi hellere tilkalde en Læge.“

Fire Timer senere sad Poul René ved sit Skrivebord. Han havde støttet Hovedet i begge Hænder og saa mørkt ud for sig. Nattens Begivenheder havde taget stærkt paa hans Nerver. — — Inde i Værelset ved Siden af stod Lægen bøjet over hans Hustru. Hun laa med Øjnene vidt opspilede — og dog saa de ikke det, de hvilede paa. Hjernerystelse havde Lægen kaldt det. Hun maatte have været udsat for voldsomme Sindsbevægelser.

Poul René rettede sig i Stolen og saa med et træt Blik paa de to Mænd, der sad nogle Skridt fra ham. De saa ud, som havde ogsaa deres Tanker været langt borte. „Fortæl mig det engang til, Duval“, bad Politinspektøren den gamle Hovmester, der sad med Blikket hvilende paa en aflang Lærredsruille, han holdt i Haanden: „Det hele — men gør Dem ikke den Ulejlighed at besmykke noget.“ Gamle Duval saa hurtigt op og fugtede Læberne, men intet Ord kom over dem. „De havde længe bemærket en besynderlig Uro hos Deres Frue — ikke sandt?“ Politinspektøren lænede sig tilbage i Stolen og sendte den gamle et venligt opmuntrende Blik.

„Jo“, kom det pludselig halvhøjt fra Duval. Det var, ligesom noget, der før havde bundet hans Tunge, løsenede sig, da Politinspektøren ved sin Bemærkning sparede ham for Indledningen. „Jo“, vedblev han og begyndte for anden Gang den Nat at fortælle en Historie, der fik Poul René til at bøje sit Hoved dybere og dybere, jo længere den skred frem. „Jeg har længe set, hvor det Maleri af Hr. René's første Hustru pinte hende“, begyndte han. „Og underligt var det for Resten heller ikke. Jeg saa hende, første Gang hun betraadte dette Hus's Tærskel. Hun kom som en lille yndig og straalende Foraarsbebuder. Hendes Øjne skinnede af Glæde og af den Beundring, hun følte for sin Mand. Jeg saa hende, den første Dag hun betragtede Maleriet. Den Dag var det ærlig Beundring, jeg læste i hendes Blik. Men siden hen har jeg set Udtrykkene i hendes Ansigt skifte. Jeg har set Beundringen vige for Overraskelse — og Overraskelsen give Plads for Skuffelse, Forvirring — Fortvivlelse — og til sidst Had, da det stod hende klart, at hun maatte dele sin Mands Kærlighed med dette døde Maleri, med Billedet af hans første Kone. Jeg har set —“ Gamle Duval havde uvilkaarligt hævet Stemmen, og hans Øjne fik en sælsom Glans, da han atter fortsatte: „Jeg har set Taarerne, der blændede hendes klare Øjne — hørt den Skælven, der næsten kvalte hendes lyse Stemme — hver Gang Fortvivlelsen var ved at tage Overhaand, naar Hr. René stod i stum Beundring.

ja, næsten Tilbedelse, foran Billedet — forglemmende de Pligter, han havde over for den Kvinde, han siden han havde bedt blive sin Livsledsagerinde. Det var en Dødsynd, han begik over for hende, da han bad hende gifte sig med ham. Hun var en straalende Sommerfugl, der havde fortjent en bedre Skæbne end at blive glemt for et Maleri. Jeg forstod hende. Og selv har jeg mangan Gang følt Lyst til at skære Billedet i tusinde Smaastykker — men jeg maatte besinde mig. Jeg er en gammel Mand og finder ikke let en anden Stilling. Jeg læste i hendes Øjne, at hun tænkte som jeg — og ønskede det samme — at fjerne Billedet. Og at det Ønske en Dag vilde tage Magten fra hende, det har længe staaet mig klart.

Jeg hørte hende i Nat. Hun kom løbende op ad Trapperne. Hun bar det ituskaarne Maleri i Haanden. Da jeg aabnede min Dør, var hun netop i Færd med at gemme det i det lille Kammer ved Siden af mit Men dette var ikke noget sikkert Skjulested. Jeg tog det fra hende. Det var mere sikkert inde hos mig. Jeg glemmer aldrig det taknemmelige Blik, hun sendte mig, da hun forstod, at hun i mig havde en forstaaende og paalidelig Ven."

Gamle Duval tav og gjorde nogle synkende Bevægelser. Da han atter talte, var der et Glimt i hans Øjne, som bad han om Tilgivelse for, at han havde ladet sig rive med af de Følelser og Stemninger, der fyldte hans Bryst. „Jeg gik herved i Arbejdsværelset og lukkede Vinduet op," fortsatte han og drejede Lærredsrullen mellem sine Fingre. „Jeg gjorde det for at vildlede, dersom Politiet skulde blive indblandet i Sagen. For at det skulde se ud, som var det en fremmed, der var brudt ind gennem Vinduet. — Hvad tænkte jeg i det Øjeblik paa, at Hasperne ikke sidder udvendig paa et Vindue — og at der nødvendigvis maatte være Fodspor under Vinduet, hvor Jorden var opblødt af Regn. Jeg havde kun Tanke for hende." Gamle Duval havde rejst sig. Der var en fugtig Glans i hans Øjne, da han rakte Haanden frem mod Poul René.

„Tilgiv mig," bad han og lod ligesom i Tankeløshed Lærredsrullen glide ned i en Papirkurv: „Tilgiv mig min Aabenmundethed, men Doktoren sagde, at hun havde været udsat for voldsomme Sindsbevægelser. Det forstod De sikkert ikke den Gang. Men naar jeg nu fortæller Dem, at jeg sad ovenpaa i mit Værelse og hørte Dem, da De sagde til Politinspektøren dér, at Maleriet var det eneste, der betød noget for Dem, at det var Deres Liv — naar jeg hørte hvert Ord, hvor tydeligt tror De saa ikke, de har prentet sig ind i den unge Kvindes forpinte Hjerte. De sagde, Hr. René, at det var hele Deres Liv. — Hvis intet uforudset sker, vil det maaske blive hendes Død".

En meget lang og trykkende Pause fulgte efter gamle Duvals Fortælling. Det var Politinspektøren, der først brød den. — „Og hvad skulde saa det uventede være?" Hans Hverv var endt. Det havde ikke voldt ham stor Vanskelighed at udrede Traadene i Nattens Mysterium.

„Det skulde være Opfyldelsen af mit Livs første Ønske", lod det alvorfuldt fra gamle Duval. Han fortalte ikke, hvori dette store Ønske bestod, men hans Blik søgte betydningsfuldt op til den tomme forgyldte Ramme over Skrivebordet.

Der var ingen, som spurgte Duval, hvad han følte den Dag, da han, to Maaneder efter, stod ved Vinduerne i Poul René's Arbejds-værelse — tilsyneladende i fuld

Aktivitet med at pudse dem — der var heller ingen, der lagde mærke til, at det var mere Næsen, han pudsede — samtidig med, at han snøftede fælt den Dag.

Det var, hver Gang han skævede over Skuldrene, og hans Blik faldt paa Maleriet i den store forgyldte Ramme over Skrivebordet. Det var et Portræt af Poul René's anden Hustru. Portrættet af en lille, spinkel Kvinde med store, straalende og skælmske Øjne. Der var slet ingen der lagde Mærke til gamle Duval.

Desto mere betragtede han de to, der sad ved Siden af hinanden med Armene om hinandens Hals.

„Stakkels lille Pige", hørte han Poul René hviske til den lille Kvinde med de straalende Øjne: „Har Du lidt saa meget?"

Han hørte ikke hendes Svar. Han saa bare, at hun gemte sit Ansigt ved sin Mands Bryst, medens hun hviskede et og andet uforstaaeligt, der jo kunde betyde alt muligt.

„Saadan — om vi maa be," mumlede Duval ved sig selv og snøftede hult og pudsede Ruderne . . . i Glarøjnene. De var blevet saa duggede.

By og Land.

—o—

Fødselshyppigheden i forskellige Lande.

I de fleste Lande Jorden over ses en Nedgang i Fødselshyppigheden, en Tendens, der som bekendt ogsaa meget tydelig ses i Danmark. Pr. 1000 Indbyggere fødtes der i 1928 i Sverige 16,1, Danmark 17,2, Schweiz 17,3, Norge 18,0, Island 24,4, Finland 21,5, Tyskland 18,6, Frankrig 18,2, Øst-rig 17,5, U. S. A. 19,7, Palæstina 54,0,

Landsbrug og Industri.

Landbrug og Industri kæmper om at være det førende Erhverv i Landene Nedenfor meddeles, hvor stor en Procent af Befolkningen Erhvervene beskæftiger.

	Landsbrug:	Industri:
Tyskland (1925)	30,5	38,1
England (1921)	6,8	39,7
U. S. A. (1920)	26,3	30,8
Sverige (1920)	40,7	30,2
Norge (1920)	36,8	27,4
Bulgarien (1920)	82,4	7,9
Spanien (1920)	40,7	30,2
Italien (1921)	56,1	24,0
Danmark (1921)	34,8	27,0
Holland (1920)	23,6	36,1

Ind- og Udvandring i U. S. A.

I 1930 modtog U. S. A. 380,969 Udlændinge, af hvilke 180,251 var Emigranter. 9085 opnaaede ikke Indrejsetilladelse. Der udvandrede samme Aar 290,985, saaledes at der var et Indvandringsoverskud paa 89,984. Antallet af de fra Danmark indvandrede var 1595.

Berlins Indbyggertal gaar tilbage.

Den 1. December 1930 havde Berlin 4,335,944 Indbyggere. 1. December 1929 var Tallet 4,348,340. I 1930 blev der født 42,811, medens der døde 48,676. Der indvandrede samme Aar til Berlin 283,471 Personer, medens der samtidig udvandrede 292,008.

Budapests Indbyggertal.

Efter sidste Folketælling har Budapest 1,004,699 Indb. Af disse er 458,999 Mænd og 545,700 Kvinder — et stort Overtal (86,701) af Kvinder.

Styrelsen af Grønland.

Administration af Grønland gav i 1928—29 et Underskud paa 618,000 Kr. Den største Indtægt var Afgiften af Kryolitminerne, som nævnte Aar var 1,535,000 Kroner.

Rottefangst i japanske Havne.

Alt, hvad der kan have Indflydelse paa økonomiske Forhold, kan i vore Dage blive Genstand for statistisk Undersøgelse. I Japan har der saaledes fundet en Rotte-

tælling Sted i Havnene! Dog ikke paa den Maade, at der er opstillet Tælleapparater i Rottehullerne; men man har talt de fangede Rotter (antagelig ved Præmie for dræbte Rotter). I de første 11 Maaneder af 1928 blev der i de 6 største Havnebyer fanget 1,414,962 Rotter. Særlig rig var Fangsten i Aichi, hvor 451,017 Rotter blev dræbt i det nævnte Tidsrum.

Tidligt Ægteskab.

I Japan gifter man sig betydelig tidligere end hos os. Efter Folketællingen 1925 var der 247 „Ægtemænd" i Alderen 10-14 Aar og 49,509 i Alderen 15-19 Aar. Af gifte Kvinder var 3210 mellem 10 og 14 Aar gamle og 383,534 mellem 15 og 19 Aar.

Analfabetet i forskellige Lande.

I Bulgarien kunde efter tidligere Folketælling 26,5 pCt. af den mandlige Befolkning over 7 Aar ikke læse, for Kvinder var Procenten endog 54 I Spanien var 40 pCt. af den mandlige Befolkning ude af Stand til at læse, det samme gjalt 53 pCt. af den kvindelige Befolkning. Helt anderledes stiller Forholdet sig i Finland, hvor kun 1,13 pCt. af den mandlige Befolkning over 15 Aar og 0,88 pCt af den kvindelige ikke kunde læse.

Anbringelse af Lærlinge.

Foreningen til Lærlinges Uddannelse i Haandværk og Industri fik i 1930 Henvendelse fra 567 Dreng-ge om Læreplads. Heraf lykkedes det at finde Plads til 179; for 150 blev Anvisningen ikke til noget, og 238 Dreng-ge kunde Kontoret ikke anvis- nogen Læreplads. I 1929 anviste Kontoret Lærepladser til 252 Dreng-ge; der er altsaa Manglen paa Lærlingesøgende Mest- re.

Arbejdsforholdene i Danmark.

I Finansaaet 1929—30 fandtes 31 Arbejdsanvisningskontorer, nemlig Centralarbejdsanvisningskontoret for København og Frederiksberg, 15 paa Øerne og 15 i Jylland. Der blev ialt indtaget 336,632 Arbejdssøgere, hvoraf 252,869 fik Plads ved egen Hjælp, 64,434 ved Anvisningskontorenes Hjælp. — Arbejdsløshedskassernes Udgifter var 19,970,386 Kr. 70 Øre, heraf betalte Medlemmerne selv ca. 19 Mill. Kr. Det ordinære Statstilskud var godt 5,5 Mill. Kr. Kasser- nes Formue var pr. 31. Marts 1930 godt 21,5 Mill. Kr.

Motorskatten 1930—31.

Omsætningsafgiften af Motor- køretøjer udgjorde 1930—31: 10,528,000 Kr., Benzinafgiften: 18,764,000 Kr, Kommunerne oppebar saaledes ialt 29,292,000 Kr.

Udenbaadsmotoren „Archimedes".

Den svenske Paahængsmotor „Archimedes", der her i Landet forhandles af Pedershaab Cement-industri, der har Hovedsæde i Brønderslev og Afdelinger i Kø- benhavn, Aalborg og Thisted, vil blive demonstreret ved en Tur Danmark rundt Den fremstilles i 3 Typer: 5 HK, Vægt 27 kg, 7 HK, Vægt 43 kg og 12—14 HK, Vægt 67 kg. Den ringe Vægt er opnaaet ved hensigtsmæssig Kon- struktion uden Anvendelse af Let- metaller, der ikke kan staa for Søvand. Den starter let ved Hjælp af en patenteret Igangssætnings- pumpe paa Karburatoren og er gjort lydløs ved en særlig Hydro -Lyddæmper. Dens Balancesystem gør den praktisk talt vibrationsfri Den har Kuglelejer overalt og auto- matisk Selvstyring. Brændsel- forbruget er for den mindste Mo- del 2,5 l pr. Time.

Vandvej mellem Rhinen og Donau.

Planen om at forbinde Rhinen med Donau med hinanden har en ærværdig Alder, idet Karl den Store allerede i 792 befalede at paabegynde Arbejdet. Det overste- dog den middelalderlige Tekniks Kræfter at fuldføre denne Opgave, hvoraf der dog endnu findes Spor ved Grønhart. Det oplyser, hvor- ledes der i Tidens Løb har været arbejdet paa Opgaven, indtil i 1892 den bayerske Kanalforening dan- nedes. I 1914 begyndte Arbejdet mellem Hanau og Aschaffenburg, men skred kun langsomt fremad; det vil koste 280 Mill. Mark og tænkes fuldført i 1935—40.

Godt Tilbud.

I Dag paabegynder vi en ny Artikelserie af Kapt. K. E. S. Koefoed omhandlende Hammershus og Birkets Historie. Denne bliver illustreret med et rigt Udvalg af originale Tegninger og fotografiske Gengivelser, og vi venter at vore Læsere interesseret vil følge med i Beskrivelsen af Slottets Saga, der efterhaanden udpensles.

Med Serien: Fra gamle Proto- koller, som nu er afsluttet, har Kaptainen forstaaet at skitsere Begivenhederne klart og fængs- lende og derved skabt Interesse for Nordbornholms Historie.

Mange af Bladets Læsere be- klager sig nu over, at denne Se- rie ikke er optrykt i Bogform. Vi skal hertil anføre, at „Nord- bornholm" gennem Aarene har bestræbt sig for at bibeholde det samme Format, saa hver Aar- gang kan indbindes paa en nem og billig Maade. Enhver Læser kan saaledes samle det, der har særlig Interesse,

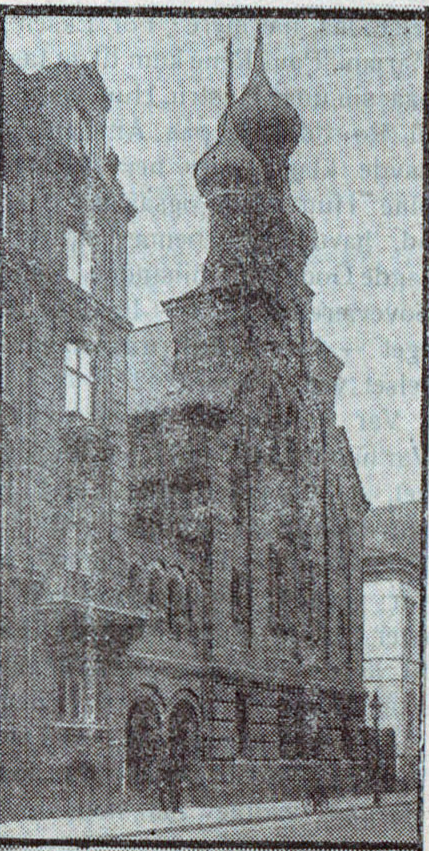
Da Hr. Koefoed gennem Aar har erhvervet grundig Kendskab til Ruinerne og Hammershus Hi- storie, venter vi at denne Serie bliver saa fængslende, at Læsere vil sætte Pris paa at faa den i Bogform. Med Forfatterens Til- ladelse udsender vi den derfor i Særtryk til alle vore Læsere, der inden 25. Juni tegner sig som Abonnenter paa „Nordbornholm" for 2det Halvaar 1931.

Bogen vil blive færdigtrykt in- den Jul i stort dobbeltspaltet For- mat og tilstilles alle vore Abon- nenter gratis.

Om Ræves Haardførhed.

Fra norske Rævefarme berettes følgende to Tilfælde: To Ræve blev bidt af en Hugorm. Den ene, antagelig den, der blev bidt først, var temmelig sløj, men kom sig dog. Rævene tog imidlertid Hævn over deres Fjende, idet denne ef- ter endt „Daad" blev dræbt og spist op af Ulvene!

I ophidset Tilstand er Rævene næsten ufølsomme overfor legem- lige Smerter og kan tildele hin- anden aldeles rædselsfulde Saar. En Ræv havde faaet udrevet Tun- gen i dens fulde Længde af sin Modstander. Den maatte have Hjælp til at faa Maden i sig de første 8 Dage. Derefter klarede der sig nogenlunde selv; dog ikke bedre, end at Ejeren fandt det rigtigst at „pelse" den.

Russernes Kirke.

I disse Dage er det 50 Aar, si- den, Grundstenen lagde til Alex- ander Newski-Kirken i København. Den repræsenterede det gamle, czaristiske, ortodokse Rusland. Den russiske Kirke med sin gyldne Kuppel og fremmedar-

tede Arkitektur er bestandig en af Københavns Seværdigheder. For et Par Aar siden forsøgte Sovjet at tilegne sig Kirken, men tabte ved Højesteret sin Sag. Alexander- Newski bliver da ved at være et Stykke gammelt Rusland — til Trøst for de talrige Emigranter, der har taget fast Ophold i Dan- mark.

Danmark har meget lav Dødelighed.

Danmark hører til de Lande, som har lavest Dødelighed i Ver- den. I Ekropa staa kun tre Lan- de bedre, nemlig Norge, Holland og Saalomraadet.

Forlystelsesafigifterne 1929/30.

Forlystelsesafigiften indbragte 1929/30 Staten 7,427,000 Kr. Den vigtigste Post var Biografteatrene (40 pCt. Afgift), der betalte 4,725,311 Kr.; det næststørste Be- løb var for Teaterforestillinger med Bevilling: 1,459,738 Kr. For- delingen paa Hovedstaden, Pro- vinsbyerne og Landdistrikterne var henholdsvis 4,563,025 2,329,346 og 534,440 Kr.

Foreningen for Kirkegaardskultur.

Hvis Formand er Pastor A. J. Bartholdy Møller, har til Formaal: at fremme Sansen og Interessen for Kirkegaardsforhold i Danmark, saaledes at Kirkegaardene baade i æstetisk, teknisk og hygiejnisk Henseende kan komme paa Højde med Tidens Fordringer. Forenin- gen udgiver et af Havearkitekt Johs. Tholle redigeret Tidsskrift og lader afholde Foredrag med Lysbilleder for Meninghedsraads- kredse og stiller mindre Beløb til Disposition for Kirkegaardsbesty- relser, der ønsker at forskønne deres Kirkegaard ved hensigtsmæs- sig Plantning; endelig har den ud- givet forskellige Skrifter, f. Eks. Kgl. Anordning om Kirkegaarde, Lovregler om Ligbrænding, Ved- tægt for Landsbykirkegaarde og Begravelsesritual.

Jerns Overtræk med Aluminium.

Som Resultat af langvarige Eks- perimenter har en svensk Opfinder udfundet en Metode til at over- trække Jern eller Staal med Alu- minium. Processen udføres ved ca. 900° C., og Aluminiumet siges ikke alene at danne et Lag pæ Overfladen men endog til en vis Grad at trænge ind i denne. Da Rør eller Plader, der behandles paa denne Maade, bliver langt mere modstandsdygtige over for Oxydering samt Indvirkning af ætsende Vædske eller Dampe. Retten til Udnyttelsen af Processen for Skandinavien er købt af „Sand- vikens Jern og Stålverker".

Central.

—:—

Vi træffer Formanden for „Cen- tral" Udvalget, Stationsforstander Kofoed, og Samtalen falder straks paa „Central". Paa vor Forespørg- sel om det er rigtigst naar der si- ges, at Kommunen har købt „Cen- tral", lyder Svaret:

— Nej, endnu ikke, men bare Folk vil være flinke til at punge ud saa skal det nok gaa, Mini- steriets Tilladelse vil sikkert af- hænge af, hvordan Indsamlingen af de frivillige Bidrag forløber. Jeg regner med, at det vil være nødvendigt at faa indsamlet mindst 2000 Kr. endnu, naar man ikke det Beløb, vil jeg tro det er umu- ligt at faa „Central" fjernet.

Udvalget har haft den store Glæde, at flere af Byens Borgere uopfordret har givet Tilsagn om Tilskud, bare alle dem, der gerne vil have Pladsen ryddet, vilde gøre det, det vilde lette Arbejdet meget. Naar vi nu havde de sidste 2000 Kr. og saa helst en „Pengemand", der vil laane os 8000 Kr. til me- get lav Rente eller uden Rente, bare i 3 a 4 Aar, saa skulde De se „Central"s Dage var talte.

Vi spørger: Hvor store Bidrag gives der?

— Mindste Bidrag er foreløbig 10 Kr., men Udvalget modtager ethvert Bidrag, og er taknemlig selv om der kun gives 1 Kr. Hvis Folk rigtig vil gøre sig klart, hvor- dan Kirke, Skole m. m. vil komme til at præsentere sig, naar Plad- sen bliver ryddet, saa tror jeg, at

hver Husstand i Allinge og mange i Sandvig vilde give deres Skærv.

X.

Havnearbejdet i Sandvig.

er overdraget til Entreprenør H. P. Rømer, Rønne, der har lavest bydende med 17,940 Kr., plus Fiskernes gratis Arbejde for ca. 1000 Kr.,

Tennisbanen.

i Sandvig er nu færdig, den nye Kloak nedlagt, og man er ved at planere. Strandpromenaden bliver betydelig bredere, og de grimme Køkkenmøddinger er fjernede, og kommer der lidt Græs eller en lille Hæk langs Kanten, vil de sidste Rester af de gamle, grimme Fortidsminder være forsvundne.

Post over Sverig.

Paa Foranledning af Generaldirektoratet for Postvæsenet har der i Tirsdags været afholdt et Møde mellem Repræsentanter for Postvæsenet og Dampskibsselskabet Østersøen.

Postvæsenet var repræsenteret ved D' Herrer Overpostinspektør Carstensen, Fuldmægtig Eitz fra Generaldirektoratet og Postmester Christensen Allinge.

Det bestemtes at man straks, fra S/S „Hammershus“ begynder Ruten den 15. ds. skal befordre Post til og fra Bornholm via Simrishamn, hver Dag S/S Hammershus sejler.

Ved den Ordning kan man altså faa Morgenbladene samme Dag disse er trykket i København, saaledes har man f. Eks. om Søndagen allerede Bladene her Kl. 1 1/2 om Eftermiddagen og her fra besørger saa Postvæsenet selvfølgelig straks Posten videre.

Vort hjemlige Dampskibsselskab kan jo herefter føre Postflag, og man maa absolut hilse den nye Ordning med Glæde og Tilfredshed.

Dødsfald.

Fru Marie Blanch, Enke efter Hotelejer Blanch, der byggede Blanchs Hotel, er død i København.

Det tyske Motorskib „Mariane“, der forleden i Taage grundstødte ved Stevelen, er bragt flot af Switzer og indbragt til Nexø Havn.

Ejendomsskyld-Skema

udfyldes hos
Bygmester Johs. Pedersen,
Havnegade efter Kl. 5.
Johs. Pedersen, Alfred Mortensen.

1 crepe de Chine Sjal

i norske Farver, er tabt Søndag mellem Allinge-Sandvig.
Emil Andersen, Sandvig.

Mejeriet „Kajbjerggaard“

ønsker Tilbud paa Kalkning af Mejeriets Bygninger.
Anvises paa Stedet.

En ung Pige

kan paa Grund af Sygdom straks faa Plads hos
Fru Bech, Produkten.

50 Stk. sunde Grise

2 a 3 Mdr. gamle, ønskes til Købs.
A. Frederiksen, Allinge. Tlf. 25.

Kommunekontorene

holdes lukkede Tirsdag d. 9. ds.
Allinge Borgmesterkontor.

Fest- og Brudegaver

altid største Udvalg
og billigste Priser hos

Conrad Hansen

URMAGER & GULDSMED.
Allinge Tlf. 140.

Fløde-Iscreme fra Bornholms Flødeiscreme-Fabrik.

I Anledning af den stadig større Efterspørgsel efter vor Flødeis i Allinge-Sandvig har vi oprettet et Depot hos

Hr. Chr. Jørgensen, Allinge, Tlf. 144,

hvor der altid vil være Lager af alle gangbare Mærker og Kvaliteter i Flødeis. Vi anbefaler Publikum at henvende dem til nævnte Depot, som er aabent fra 8 Form. til 10 Aften.

Ærbødigst.

Bornholms iscreme-Fabrik.

Ønsker De Byggearbejde?

eller Reparationer udført, da henvend Dem til

Bygmester Johannes Pedersen,

Havnegade, Allinge. Tlf. 141.

Specialitet: Jernbeton-Lofter.

Tegning og
Overslag
gratis.

Store Masser af tørre, gode, kantskaarne

BRÆDDER,

passende til Reparationer, sælges til meget smaa Priser i
Nordlandets Handelshus.

Plata-Majs, bornh. Hvede og Byg.

Nymalet Svineskraa af prima Korn samt Tapi-
ocamel til Blanding sælges til smaa Priser.

Nordlandets Handelshus.

Den bedste Tjære til Tømmer og Tag

i Tønder og Dunke sælges til lavere Priser.

Alle Slags til Kalkning og Maling,

i absolut gode Kvaliteter, sælges i

Nordlandets Handelshus.

og tage den, naar den er der. - Tre Fjerdedele af Spillerne i Varelotteriet vinder -- saa her er altsaa de mange Chancer, som de ikke bør lade gaa upaaagtet hen. - Køb et Lod til Varelotteriet - og behold det.

Lotteriet trækkes en Gang om Maanednen. - Hver Serie bestaar af 6 Trækninger, og der er 105.000 Gevinster i hver Serie. Begynd med det samme, 3. Trækning finder Sted 10. og 11. Juni, og der er 91.800 Gevinster tilbage i Serien. De faar Loddet til Fornyelsespris, det koster kun

2 Kr. 60 Øre

VARELOTTERIET

Møllers Bogbinderi

Tlf. 865. Chr. Dideriksen, Rønne. Tlf. 865

Indbinding af Bøger. — Protokolfabrik. — Papirvarer.

I. Kl. Arbejde. — Rimelige Priser. — Hurtig Levering.

Leverandør til Biblioteker, Foreninger og Øens største Forbrugere.

Slagteriets Udsalg paa Lindeplads

anbefaler sig med fersk og røget Flæsk, Mørbrad og Karbonade hjemmelavet Fars, Medister, Sylte, Leverpostej og Lungepølse. Alt i Paalæg og Konserver.

Friske Slagterivarer Onsdag og Fredag.

Johanne Hansen Tlf. 45.

Kommunist

Th. Thøgersen, København, taler Grundlovsdagen Kl. 3 paa Sportspladsen ved Allinge Gasværk.

D. K. P. og D. K. U.

En flink Karl,

vant til at følge Heste, søges
Tlf. Hasle 83 x.

Køb

Sommerkjolen

hos mig.

Jeg har et meget stort Udvalg, og Prisen er rigtig.

Allinge Messe

ved Th. Holm.

2 Toværelses

Lejligheder

er til Leje straks overfor
Hotel „Allinge“ Storegade.

Gode Lødekvier

fra sunde Besætninger
ønskes til Købs.

Tlf. Rø 37.

Biografen.

Søndag Af. Kl. 8

Præriens Hævner

Sensationsfilm i 5 Akter med
Tom Tyler.

Opfindernes Konge

Lystspil i 6 Akt.
Herefter indstilles Forestill. forlb.

14. Skyttekreds.

Skydningen begynder
Søndag d. 7. ds. Kl. 8
paa Banen ved Magaard i Olsker.
Under Skydningen er hejst Flag
ved Skiver og Standplads.

Bornholms

Fugleskydnings selskab

afholder sin aarlige Fugleskydning
ved Hammershus

Grundlovsdagen.

Efter Skydningen Fællesspisning
og Dans paa Hotel Hammershus.
Svaneke Orkester spiller.

Udplantnings-

planter, alle Slags, anbefales fra
Hallelyst, Allinge.
Telefon Sandvig 6 og 47.

En opretstaaende

Hestegang

er billig til Salg.

Kofoed, Hallelyst.

3 Værelses

Lejlighed

til Leje.

Gartner Jensen. Tlf. 41.

Avismakulatur,

rene Aviser, i 10 Pds Pakker a
75 Øre sælges fra

Allinge Bogtrykkeri.

Forretningskonvolutter

sælges med Firma for kun 8 Kr.
pr. Mille.

Allinge Bogtrykkeri

Huggede og polerede

Gravmonumenter

i Bornholms smukkeste Sten til Polering.
Er altid paa Lager til rimelige Priser.
Forlang Tilbud.

Se min Monument-Udstilling,
Havnegade, Allinge.

Borrelyngens Granitværk.

V. Sørensen.

Ny lukket Bil

udlejes.

L. P. Olsen, ved Tejn St.

Tlf. All. 59 kan foreløbig benyttes

Avertér i „Nordbornholm“!

VASKESTOFFER

til Kjoler er paa Lager i meget stort Udvalg til billigste Priser.

Bomuldsmouseline i elegante Mønstre pr. mtr. 0.80.

Mønstret Bomuldscrepe pr. mtr. 0.68.

Lys- og vaskeægte Tobralco i 25 forskellige gode Mønstre pr. mtr. 1.85.

Lys- og vaskeægte Kjølebomuldstøj tærnet og stribet god Kvalitet pr. mtr. 0.95.

Mægtig Udvalg i Kunstsilkestoffer i flotte moderne Mønstre fra pr. mtr. 1.75.

Elegante dobbelt brede Silkevoiler og Silkecrepe-Georgette nyeste Mønstre fra pr. mtr. 5.50.

Bomuldsvoiler i mange Mønstre fra pr. mtr. 2.50.

Bedste franske Uldmouseliner flot Mønsterudvalg til billigste Dagspriser.

Magasin du Nords Udsalg ved Victor Planck, Allinge.

BRØDRENE ANKER, HASLE

JERNSTØBERI & MASKINFABRIK.

Ajlepumper - Vandpumper - Varmtvands-Anlæg.

Vandtæt Gummitødtøj og Raagummi-Fødtøj reparerer

og forsaales.

Selv de vanskeligste Reparationer udføres med Garanti.

Telefon 804 E. Løvgreen Telefon 804

Vulkaniseringsanstalt, Rønne.

NB. Et Parti brugte Dæk 29×4.40, 29×4.50, 29×4.75 sælges billigt

Bestil Deres Tryksager i Allinge Bogtrykkeri

Hammershus.

—0—

Stedet, hvor Slottets Ruiner nu ligger og minder os om dets tidligere Magt og Vælde, synes af Naturforholdene ligefrem at være skabt til Anbringelsen af en uindtagelig Fæstning.

Alligevel er Hammershus blevet indtaget Gang paa Gang — ja, vistnok hver Gang, der er gjort et alvorligt Angreb derpaa. Denne Omstændighed behøver dog ikke at betyde, at Fæstningens Modstandskraft i og for sig var utilstrækkelig, men kan maaske snarere tjene som Bevis paa den evigtgyldige militære Sandhed, at selv det bedste Værn og Materiel er utilstrækkeligt, naar Personellet svigter.

Hvorvidt der før Hammershus her har ligget en ældre Borg, er meget usikkert. I saa Fald vilde det have været en Undtagelse fra den Regel, hvorefter samtlige andre kendte og sandsynlige Fortidsborge er anlagt et passende Stykke fra Kysten. Disse Borge tjente til Beskyttelse af Egnens Beboere, medens Hammershus først og fremmest tjente det mindre Formaal, at danne et sikkert Holdpunkt og Tilflugtssted for dets Bygherrer Biskopperne, og som et Værn mod de danske Konger og muligvis tillige imod selve Bornholmerne. Nogen betydningsfuld Rolle i Bornholms Forsvar, har Hammershus derfor aldrig spillet. Alene den afsides Beliggenhed, gjorde Stedet mindre egnet hertil.

En Fæstning anlægges imidlertid efter samme Princip som det, hvorefter man anbringer en Lynafleder. Dennes Hovedformaal er at forhindre Lynnedslag d. v. s. neutralisere saadanne og dernæst, saafremt Lynet alligevel slaar ned, da at bevirke, at det sker gennem Lynaflederen. Ligesaa med en Fæstning. Dens Hovedformaal er at forhindre Angreb, og hvis dette ikke lykkes da at tvinge Angriberne til at erobre Fæstningen, hvis han skal naa sin Hensigt.

De — muligvis mange — Tilfælde, hvor Hovedformaalet er naaet, og de paatænkte Angreb altsaa er udeblevet, lader sig selv sagt langt vanskeligere paavise, end de Tilfælde, hvor Angrebene virkelig er udført; og man er da tilbøjelig til kun at regne med Udfaldet af disse, hvilket kan medføre en fejlagtig og uretfærdig Vurdering.

Var ikke Bisperne selv dygtige Krigsherrer — og det var de vel i Reglen — saa havde de saadanne til Raadighed, og de har nok vidst, hvad de gjorde, da de med stor Bekostning i Aarene omkring 1260 opførte Fæstningen Hammershus, og denne har utvivlsomt, navnlig før Krudtet kom i Brug, haft en overordentlig stor Forsvarskraft.

Senere Tidens Udvikling har efterhaanden nedsat denne betydeligt for tilsidst ved Slutningen af 1600-Tallet at gøre den saa temmelig illusorisk.

Fæstningen lod sig da let indeslutte og bombardere fra de omgivende Højdedrag, og Undsætningsforsøg fra Søen var lette at afvise fra Land. I Erkendelsen heraf opgaves Hammershus 1684 som Fæstning, og Garnisonen flyttedes til det nybyggede Christiansø. Indtil 1743 anvendes Slottet som Fængsel, hvorefter det blev nedrevet. 1822 standsedes Ødelæggelsen, og Ruinerne blev fredede.

I de senere Aar er der under Musæumsinspektør Hauberg udført et omfattende Oprydnings- og Restaureringsarbejde for at bevare Resterne bedst muligt. Hans

Søn Arkitekt Niels Hauberg har nu afløst Faderen og fortsætter Arbejdet paa Nationalmusæets Vegne.

Om Opførelsen af Hammershus findes følgende Sagn:

Først begyndte man at bygge paa „Gamleborgs“ Borgplads i Almindingen, men de »underjordiske« forstyrrede Arbejdet og rev hver Nat ned, hvad Menneskene byggede om Dagen, hvorfor dette maatte opgives. Man søgte sig da et Sted i Vestermarie, men der gik det ligesaa. Saa besluttede man at lade 2 sammenbildede Hingste udvise Borgpladsen. Efter nogen Omflakken lagde disse sig til Hvile paa Slotsbjerget, hvor man saa tog fat at bygge, og her voksede saa til Gengæld Murene hver Nat ved de underjordiske Hjelpe saa hurtigt, at man endog blev betænkelig ved det og søgte at udspjæde disse Nattearbejder. Spejderne faldt imidlertid altid i Sovn og saa intet. En Vagtmand satte sig saa paa selve Muren, men ogsaa han faldt i Sovn, og næste Morgen var Muren vokset hele 3 Alen over og omkring ham, hvorved han blev levende indemuret.

Endnu den Dag i Dag lever blandt den stedlige Befolkning Forestilling om en indemuret Ridder paa Slottet. En i 1540 paataenkt Indemuring af Frimanden Peder Gogge ligger muligvis til Grund herfor.

Den ældste kendte Beskrivelse af Hammershus gives af Degnen Rasmus Raun i hans „Borringholms Krønike“ (1671), hvoraf følgende uddrages:

Slottet er bygt paa en saare høj Klippe og graa Hald paa det nordvestre Hjørne af Landet. Der er omkring dette Slot Mure og Volde meget stærke og tykke. Norden til Porten eller Indgangen dertil, hvorom er gjort en meget høj og tyk Vold med Palisader og dets Tilhør; og endog Slottet synes noget forfaldent udi sig selv, saa er det dog ikke at undre paa, eftersom der ikke udi lang Tid derpaa noget synderligt er renoveret, forbedret og bekostet. Haver her været udi fordomme Dage paa dette Slot herlige og skønne Sale, Kammerser og Herberger oven og neden, som er sig højliges at undre over, naar de af Mennesker besues.

Er der og ved det norre Hus en skøn Kirke inden udi med alt sit Tilbehør for Præsten og Degnen indviet. Der findes og udi underste Kælder, paa Slottet en dejlig Kilde eller Brønd med skönt rindende Vand, som vælder op af den haarde Hald og Klippe(?) Er der og adskillige Fangetaarne for enhver; lige som hans Gerninger og Bedrifter ere, saa faar han og Herberge til. Findes der endnu neden for Slottet, hvor en anden Port haver været, men nu er ganske øde. Birketing ligger udenfor denne øde Port, hvor Allinge- og Sandvigbo comparerer, naar de Ting holde ville. Er her en meget skøn vidt begreben Slotsvang; giver god Grøde af sig, naar Gud vil vel-signe med Regn og Væde udi rette Tid.

Den vidtstrakte Hammershus Fæstning kan for en Oversigts Skyld deles i 3 Hovedafsnit:

I. SlotsKernen,

der sikkert er den ældste Del af Slottet, bestaar af en oval Ringmur med et firkantet Taarn i den ene Ende (samme Grundrids som „Lilleborg“ i Almindingen). Langs den rundtgaende Mur er der siden i Tidens Løb indvendig opført Huse og udvendig Forsvarstaarn, alt eftersom den voksende Besætning og Tidernes Krav gjorde det fornødent.

II. Ringmuren

om Slotspladsen med den indbyggede Slotsport og et Hjørnetaarn (Blommetaarnet) og senere Tilføjelser af udvendige Forsvarstaarne el. Runddeler og indvendige langs Muren opførte Bygninger af forskellig Art.

III. Udenværkerne,

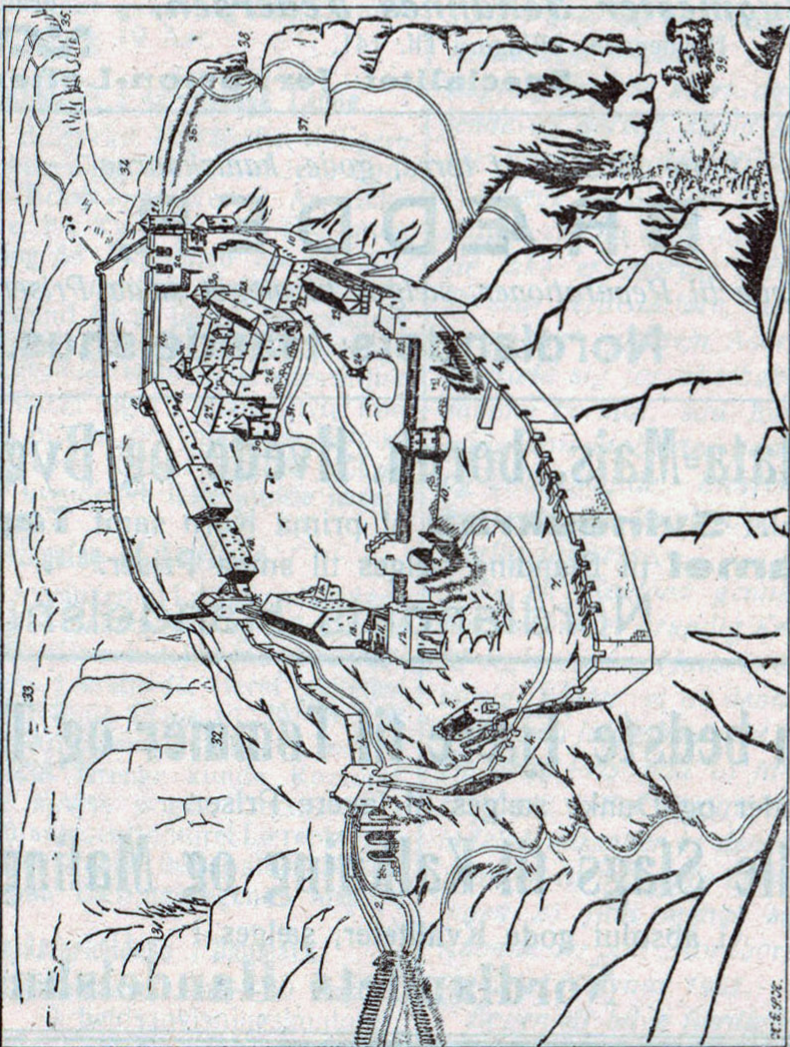
hvoraf der var 4, nemlig: 1) østen for Slotsbroen omsluttende den Plads, hvorpaa Hotel Hammershus nu ligger, antagelig bestaaende af en Jordvold med udvendig Stensætning og tilsluttende „Slotskroen“, hvor „Kroledet“ el. „Slotsledet“ aabnede Adgang til Slotsgrunden. 2) østen og norden

for Slottet bestaaende af en Kampestenmur fra Blommetaarnet til Slotsbroen og fra denne i en stor Bue langs Kørevejen og hen til Ringmurens nordvestlige Hjørne ved Hundetaarnet. 3) udenfor Vestmuren bestaaende af en Jordvold i en Bue fra Hundetaarnet og hen for Rævetaarnet antagelig sammenhængende med „Udfaldsgraven“ ud for dette Taarn og „tørre Ovn“. 4) udenfor Sydturen bestaaende

af en Mur langs Slotsbjergets stejle Klippesider i en stor Bue fra Blommetaarnet til Ringmurens sydvestlige Hjørne tæt ved Rævetaarnet. Den følgende Beskrivelse følger dog ikke ovennævnte Inddeling, men hver enkelt Bygning eller Anlæg omtales i den Rækkefølge, som de ved en Rundgang paa Slottet naturligt falder den besøgende i Øjne.

K. E. S. Koefoed,

Plan over Hammershus.

1. Jordvolde med Palisader og Tømmerport.
2. Slotsbroen med Vindebro.
3. Porthus. Heri var en Smedie. Under den Rum for Vindebroens Kontravægt.
4. Yderste Ringmur.
5. Tinghus for Hammershus Birketing.
6. Vanddam.
7. Østre og vestre Batteri („Plinten“).
8. Jordvold med Palisader og Tømmerport.
9. Porthus. Her boede Trompeteren, Tæt indenfor Porten findes et Kors i Klippen til Minde om en Kommandant (Fincke), der her faldt med Hesten og døde.
10. Fæstningsmuren m. „Galleri“ og Forsvarstaarne.
11. Batteriet „Katten“. Herunder Kød- og Flæskeskælder.
12. Smørhus. Bornholmerne ydede deres Skatter i Naturalier og navnlig Smør.
13. Magasinbygningen. Nederst Stude-stald, ovenover Kornlofter.
14. Vagtbygning.
15. „Blommetaarnet“. I Nærheden af dette var det, at Eleonora Kristine flygtede bort fra Slottet 1661.
16. Hestestald. I 2det Stokværk Belægningsstue for Soldater.
17. Lade.
18. Kostald.
19. „Koborerrunddelen“.
20. Batteri anlagt af Chr. IV. Under dette tidligere Udgang til Udfaldsgraven (36).
21. „Rævetaarnet“.
22. Bryggeri.
23. Vicekommandantens Bolig.
24. Vandkunsten. Vandet pumpedes fra en Brønd op i en Beholder og løb derfra gennem en Ledning til Bryghuset.

25. „Hundetaarnet“. Her sad fordom de dødsdømte Fanger. Udsigt til Slottets murede Galge ved Tyverenden. Ved Foden af Taarnet er Gennemgang gennem Muren; „Svenskehullet“. Udenfor denne en Jordvold, tidligere med Palisader.
26. Slotskirken. Sct. Margrete Kapel, gotiske Krydshvælvinger i Loftet. Prædikestol og Alter mod Øst. — Vest for Kirken: Borgestuen. I 2det Stokværk; „Kongesalen“ m. smukt Flisegulv.
27. „Manteltaarnet“. Indvendig delt af en Tværmur i Øst—Vest. Fem Stokværk. Nederst Kældere. Derefter Skrivestue, Beboelsesrum og „den store Sal“ (Væggens Kalkpuds er endnu bevaret, Spor af Kamin og „Hemmelighed“). I 4. Stokværk „Rustkammeret“, hvor Eleonora Kristina sad lang, da hun flygtede ud af Vinduet mod Øst. Over Rustkammeret laa „Vragkammeret“. Solur i Klippen tæt ved Taarnet.
28. Slottets Køkken. I 2. Stokværk Beboelsesrum. Her boede den svenske Kommandant Printzenskjold.
29. „Mantelgaarden“. Bygningen mod Syd; Lensmandens Bolig. Foruden Køkken m.m. foroven Beboelse.
30. Forsvarstaarne bygget af Lybæk-kerne (1525—75).
31. Indgang til Manteltaarnet. Paradisdalen.
32. Mølledalen m. Mølledammen og Vandmøllen.
33. „Slotslyngen“ m. „Troldehøj“.
34. Møllevejen.
35. Vang Fiskerleje.
36. Udfaldsgrav.
37. Forsvarsvold.
38. „Den tørre Ovn“.
39. „Løvehovederne“.

De bliver tilfreds

med den Klædning, De faar hos mig.

1. Klasses Skrædderi og fineste Pasform. Klædevarer og Prøver forefindes.

C. Josefsen.

Lad Deres Tøj reparere og presse hos mig.

Tlf. 28.

Kofoed & Mortensens Byggeforsretning

Ligtøj og Ligsenge.

Ligkistelager.

Ordning af Begravelser

Telefoner 77 og 79.

AVERTER I NORDBORNHOLM

Bornholms Spare- og Laanekasses Afdeling i Allinge.

Kontortid 9—12 og 2—4.

Renten af Indskud er paa 3 Mdrs. Opsigelse 4,5 pCt. p. a. Alm. Sparekassetilkaar 4

Den lille Sko

faas til en rimelig Pris hos

C. Larsen, Vestergade.

Nu er det Jstid!

Flødeisen fra Mejeriet Kajbjerggaard

bringes i Erindring.

Alle gangbare Sorter haves. Vore øvrige Mejeriprodukter anbf. Forlang vor Flaskefløde.

Slagteriets Udsalg, Allinge.

Friske Varer Onsdag og Fredag.

Fersk Flæsk, Karbonade, Mørbrad.

Medisterpølse, Fars.

Bayerske Pølser, Knæpølser

Røget Medisterpølse og Sylte.

hjemmesmeltet Fedt.

Forskelligt Paalæg.

Dina Sørensen, Tlf. 38.

Al Laskørsel udføres

samt Svin til Slagteriet a 75 Øre pr. Stk.

Lukket 12—14 Pers. Bil udlejes.

Tlf. All. 117 y. A. Engell, Tein.

Elegante Brevmapper med silkeforede Konvolutter og Luksus-Brevpapir med paatrykt Navn for kun 1,50—2,00 Kr.

Allinge Bogtrykkeri.

Automobilkørsel.

Personkørsel udføres til meget nedsatte Priser.

L. Sommer, Munkegd.

Tlf. Allinge 124y.

Hotel Hammersø.

Restauranten anbefales.

Moderate Priser. Ærb.

J. P. MØLLER.

Autokørsel.

Ny lukket 4—5 Pers. Bil udlejes

Vognm. C. P. Pedersen,

Nygade, Allinge Tlf. 133.

Aktieselskabet

Hasle Bank

modtager Indskud paa Indlaansbog og Folio, Termins-ydelser til Kreditforeninger, ordner Kreditlaan m. m.

Overretssagfører

Jac. Jensen.

Inkassationer, Ejendomshandler. Dokumentskrivning, Dødsbøbehandling m. v.

Kontor i Allinge:

(Bogtrykker Gornitzkas Ejendom).

Træffes personlig hver Fredag Kl. 11-1.

Al Slags Dameskrædersyning

udføres godt og billigt.

Gunhild Jørgensen, Brogade.

Alt Malerarbejde

udføres smukt og solidt til rimelige Priser.

Ludv. Jacobsens Malerforretning

tidl. Johs. Hansen.

Værksted Nørreg. Privat Havneg. 29.

Tlf. 84. — ALLINGE. — Tlf. 84.

Altid til Tjeneste med Tilbud og Overslag.

Allinge Skæperi

Optændningsbrænde altid paa Lager, billige Priser.

Tlf. 29. Geert Hansen.